

Jaume Fàbrega
**ELS QUATRE ELEMENTS I
LES ARRELS DEL MENJAR**
De l'ofici de la terra, el mar,
el bosc i la muntanya a la regió de Girona

La gastronomia de la història

LA PRODUCCIÓ ESCRITA de Jaume Fàbrega com a historiador, periodista i investigador de la cuina catalana és doblement valuosa: per l'estudi de cuina en si mateix i per l'encert d'assaonar-lo metòdicament amb tot allò que n'ha estat la gènesi, és a dir, amb el país que comença allà on acaba la taula.

Una determinada producció artística reflecteix la societat i el moment en què ha estat creada. De la mateixa manera, l'evolució de la cuina és producte d'una geografia, d'un clima, d'unes creences i hàbitus. En definitiva, d'una filosofia de vida.

Tanmateix, en aquesta obra, Jaume Fàbrega planteja una visió de la cuina gironina que podríem qualificar com a «inversa». No estem al davant d'una història de la nostra gastronomia, sinó gairebé

d'una gastronomia de la història local: tastem, resseguint els textos, els sabors d'uns temps passats, d'una cultura i saviesa populars que s'expressen –o s'expressaven– dels fogons, però sempre en funció de l'activitat racional, assumida –i també difícil–, que comportava viure en i de la natura.

La tesi que Fàbrega esbossa en quatre àmbits –terra, mar, bosc i muntanya– és aparentment simple: les terres de Girona –part del vast gresol mediterrani, amb el qual hi ha hagut segles d'interacció– han gestat la seva pròpia cuina, i aquesta creació ha esdevingut part de la seva essència.

Però la lectura ens porta més enllà: hi descobrim una gastronomia –i bona part d'una cultura– que se'ns en va. Aquesta constatació és, de fet, la veritable tesi de

Fàbrega. I això resulta ben senzill de demostrar. Només cal adonar-se de la quantitat de lèxic gairebé oblidat –o descaradament perdut per sempre– del qual es fa ús i explicació en el llibre.

Per a alguns lectors, la complexitat vivencial amb l'autor i el que explica serà immediata. Per a d'altres –els més joves o els més *urbanites*– serà pura arqueologia. Per a tots, tanmateix, hi haurà la sensació comuna d'haver perdut quelcom intangible però important: el ritme del temps. Sortosament, reneix l'interès per la tradició i per la cuina pròpia, tant entre els professionals com entre els profans. Esperem que textos com aquest hi ajudin. O, ben aviat, el més calent serà a l'aiguera.

Daniel Vivern

FÀBREGA, Jaume.
Els quatre elements i les arrels del menjar. Els oficis de la terra, el mar, el bosc i la muntanya a la regió de Girona.
Col·lecció Josep Pla, 8.
Diputació de Girona, 1999.
258 pàg.

Josep Maria Mallarach

El vulcanisme prehistòric

EL VULCANISME DE CATALUNYA, i especialment el de les comarques gironines, ha estat estudiat per diversos autors des de final del segle XVIII fins avui dia. Durant aquest llarg període de recerques són molts els estudiosos que han aportat noves dades per al coneixement del vulcanisme a les nostres comarques, però són menys els que, a més, han dedicat esforços a recopilar-les i divulgar-les. En aquesta tasca, potser menys vistosa però no per això menys costosa, cal destacar la trajectòria de Josep M. Mallarach.

En aquest llibre no s'han de buscar aportacions noves al coneixement del vulcanisme de Catalunya. Es tracta d'una obra de consulta, fruit d'una minuciosa compilació i digestió de cites i dades –recollides en els més de set-cents

documents que han produït aquests dos-cents anys de recerca– i d'una àmplia experiència assolida en molts anys de recorreguts a peu per la zona i d'estudi del vulcanisme de les nostres comarques.

En les seves 307 pàgines es posen a l'abast de tothom totes les dades publicades o inèdites dels volcans, distribuïdes en 16 capítols temàtics, que fan més senzilla la seva consulta. Alhora, per a aquells que vulguin aprofundir en el coneixement del vulcanisme, és una eina d'enorme interès, ja que hi poden trobar acuradíssims reculls bibliogràfics i de la recerca en cada capítol i al final del document. Tota aquesta informació està il·lustrada amb gràfics, esquemes, dibuixos i fotos, extrets de les diferents recerques o del mateix autor, per fer-la més entenedora.

El vulcanisme prehistòric a Catalunya cobreix una necessitat importantíssima en el conjunt de publicacions divulgatives sobre el vulcanisme de les comarques gironines, i estalviarà, a aquells que l'utilitzin, la consulta d'un nombrós grup de treballs per destriar-ne la part més interessant. Alhora, marca un abans i un després de la recerca en aquesta zona i permetrà assentar les bases per a futurs treballs.

En definitiva, aquest llibre serà una possibilitat de descoberta per a aquelles persones que vulguin introduir-se en el coneixement del vulcanisme a les nostres comarques i es convertirà en una eina de consulta imprescindible per a tots aquells que d'una manera o altra ja treballen en aquest àmbit.

Llorenç Planagumà

MALLARACH, Josep Maria.
El vulcanisme prehistòric de Catalunya.
Diputació de Girona, 1999.
322 pàg.